

Koncz Attila: Portya

Az Öreg üzeni, hogy holnap Te is kimész gyakorolni a többi sihederrel. Ez a bejelentés nem érte váratlanul Ajtonyt, már régóta várta ezt a mondatot.

Több szó aznap nem is esett, egyfoma kedvvel szürcsölték a levest és harapták a keletlen kenyeret – mindenki tudta mit jelent ez. Már pár napja látott apró jeleket, amikről szerette volna hinni hogy azt jelentik – de nem mert hinni benne, mert nem akart csalódní. Mostmár viszont minden a helyére került – apja pár napja már megnézte a fokosát és suhintott vele egyet-kettőt, mintha csak azt próbálgatná, készen áll -e a harcra. Anyja, az karsú szőke nő, a szokott nagy, formátlan kenyerek mellett pár kisebbet is készített. Ezek nyilván pár napra, egy emberre való adagok voltak, de hogy kinek azt nem akarta kérdezni. Minek kérdezte volna? A kenyérsütés egy hétre van, tehát hét napon belül úgyis tudni fogja, mi készül. Tulajdonképpen csak két lehetőség kerülhetett szóba: vagy Ő, vagy az apja. Valaminek dolga lesz pár napon belül de nagyon remélte hogy Ő lesz az végre.

Apja rendszeresen elment pár napra, és tudta, hogy ilyenkor a törzssel együtt gyakoroltak hiszen harcban száz lovasnak kellett egyszerre fordulnia egyetlen kürtszóra, és ha a száz egyszerre fordul, akkor a tízszer száz is egyszerre fogja követni a zászlót, majd mikor hazajött máris nyílvesszőket faragott az elveszettek pótlására. Mert a vessző könnyen sérült, és csak akkor repült pontosan ha tökéletes. Tökéletesnek kellett lennie minden részletében, már azt is lehet érezni egyetlen simításból, ha a vessző fája nem elég száraz – vagy már túl száraz. Nem is beszélve a tollról – na az minden előhúzásnál sérülhet, főleg vágta közben. Nem is lehet biztos az ember, csak ha közvetlenül lövés előtt is megnézni, és csak a legjobbakat tartja a markában, ilyenkor úgy gondolva rájuk mint közeli ismerőseire, sokszor a sorrendet is meghatározta előre a fejében : először a pöttyös tollú menjen, utána a fehér tollú, végül a kékeszöld, a vadkacsatollú – és több nem is fért a kezébe egyszerre, az íjhoz szorítva. Valamiért a sötét színű tollakat kedvelte, és szinte versenyeztette a világosakkal, és amikor kilőtt egy világosat utána mindig jobbat akart löni a feketével – általában sikerült is.

Ekkor megint eszébe jutott, ahogy apja méregette a fokosát, tehát most nem az apja megy, hanem Ő. Végre. Ez olyan rendkívüli hír volt, amire elmosolyodott – azaz elhúzta picit a száját oldalra – amit egyébként soha nem tett volna apja előtt.

Minek is örült volna az életében? Apja teljes jogú harcos, de anyja csak egy szolgál, második feleségféle az első mellett, elméletileg kipszak törzsből rabolta apja, de szőkesége rácáfolt erre

– szláv vérnek tűnt már első pillantásra is. Valószínűleg a kipcsakok is rabolták vagy cserélték a *bizantinokkal*, de hát ki tudná ezt számon tartani a pusztán. Apja teljes jogú, szabad harcos a saját jogán – de nem több ennél. Szabad, tehát lehet tulajdona, lehetnek marhái, szolgálai és feleségei, de csak egy-kettő, többet bajos ezen a földön eltartani. A tél hosszú, elég gabonát kell vermelni hogy kitartson tavaszig. Bizony, nehéz munka elég élelmiszert felhalmozni, egyszerűbb elvenni. Sokkal egyszerűbb. Ezt mindenki tudja, ezért van mozgásban az egész gyepűvidék. Beljebb, ahol a törzs székel dehogyan is merne valaki a máséhoz nyúlni. Ott helyben lenyilaznák, de hogyan is jutna odáig? Előtte még át kell kelnie a gyepűn – vagyis rajtuk. Kis családok élnek laza körökben, olyan távolságra, hogy jusson mindenkinek elég legelő. Ha jön az ellenség, először ezeket támadják meg, fosztják ki – ha pedig marad hímondó az majd riadóztatja a törzset. Okos védelmi rendszer, mert minden veszélyessége ellenére emberek szívesen élnek a gyepűn- itt nem kell adózni, csak katonáskodni. És minden család a háta mögött érezheti a törzs hatalmát – ha csellengő portyázók be is ütnek a gyepűre, a bosszú soha nem marad el. A túlélők elviszik a hírt a bőrpikkelyes vértet viselő nyargalóknak, akik arca meg sem rebben, csak lóra pattanak, és már indulnak is. Nem hoznak foglyokat, nincs miért. Hadizsákmányként hoznak kardokat, páncélokot, hogy mindenki lássa az idegenek meglakoltak, a dolgok helyreálltak. Ezek a harcosok portyázni nem is indultak, az a sihederek dolga. Ők ilyenkor csak harcolni mentek, nem zsákmányért. Bent a szállásterületen meleg jurtákban ülték ki a telet, a szolgák elvégeztek minden piszkos munkát. Tavasszal ha a táltos és a törzsfő úgy határozott elindulhattak háborúzni messzi népek ellen, néha hónapokig is távol lévén és ilyenkor tértek haza gazdagon megrakott szekerekkel, amin minden kincs volt ami csak elképzelhető, arany és ezüstmarha, szőnyegek, lovak és foglyok. Ezeket pedig itthon ismét elosztották igazságosan a szabad harcosok között hogy mindenki közösnek érezze a célt ha megint indulni kell. Mióta Ajtony az eszét tudta, csak győztesen hazatérőket látott, nem is volt vesztes csatája a törzsnek – nagyon sok minden alakult szerencsésen körülöttük, de ezt ők nem is tudták pontosan, csak sejtették hogy valami történik a távolban, amiért minden csatát megnyernek – mi lenne ennél világosabb jel, hogy őseik szelleme támogatják őket? Mit is tudták, hogy a *bizantinok* császára sorra egymára uszítja a környező törzseket, a besenyőket a kunokra, a kereiteket a kipcsakokra - és mindig a gyengébbet támogatja. A császár nevet a markában, miközben a birodalma határán nem tud jelentős erő kialakulni, legalábbis olyan nem ami az Ő hadseregével összemérhető lenne.

Szóval a gyepű állandóan forrong, és végre Ajtonyt is portyázni fogják küldeni. Mert menni kell, mert tudni kell melyik törzs mennyire erős, mennyi embere van. Jöttek -e új népek a

gyepűre ha igen milyen erősek maradtak annyi vereség után? Mert ha jönnek akkor menekülnek, ha menekülnek akkor csatát vesztek, de mennyi harcosuk maradt?

Ezet tudni kell, és a legjobb megoldás kiküldeni a törzs szállásterültének legszélén élőket, a gyepűn lakókat. Ha visszatérnek hírekkel és némi zsákmánnyal, akkor biztosak lehetünk abban, hogy arrafelé nincs olyan erő, ami a törzset veszélyeztethetné. Nos ha nem térnek vissza ...hát az is egy üzenet... ekkor a törzs kiváló nyargalói közül is elindulnak a leggyorsabbak, hárman-négyen, váltott lovakon egyetlen céllal: visszatérni és beszámolni, kik is vannak arra.

Az indulás előtti reggel már másképpen zajlott, mint az eddigiek. Az Öreg hagyta őket alaposan elkészülni, majd kis földet rúgott ez előző esti tűz helyére, jelezve hogy be kell temetni – itt végeztek.

Komótosan felnyergelte a lovát, és mire készen lett már mindenki nyeregben ült, alaposan megvizsgálva a szerszámokat, jól tartanak -e, legfőképpen kényelmes -e a lónak, ezzel azt mutatva, ma hosszabb lovaglásra indulnak. Szó nem esett, kényelmes tempóban ügettek nyugat felé. Estére már a törzs központi szállása felé érkeztek, de csak másnap reggelre értek oda. Ajtony szemét nem kerülte el, hogy mind gyakrabban talákoztak harcosokkal, akik kisebb csoportokba verődve látszólag céltalanul ügettek, jöttek-mentek de mindig teljes fegyverzetben. Alaposan megnézték őket - volt aki közelebb is jött hogy pár szót váltson az Öreggel – ezek már a kán védelmére rendelt nyargalók voltak, akik koncentrikus körökben járőröztek. Ajtony eszébe jutottak a szóbeszédok holmi orgyilkosokról, akik a kán életére törtek – ez már most teljesen elképzelhetetlennek tűnt. Itt még egy egér sem jutna át, nemhogy rossz szándékú lovas. Metszett pillanatású szemek vizslatták őket, cserzett kezek simítottak végig az íjakon-tegezeken amerre csak elhaladtak.

Végül megérkeztek egy tiszteletet parancsoló jurta közelébe, ami elé lófarkas zászló volt tűzve ez volt a kán jele. Közelebb már nem is mehettek, gyalogos harcosok állták útjukat, rövidet kérdeztek, majd a válasz hallatán az Öreg rádobta lovára a zablát és gyalog indult tovább. Az ifjak tétován álldogáltak, a gyalogosok viselkedése kétséget sem hagyott afelől, hogy ők már nem mehetnek tovább, így nézelődni kezdtek, néhányan leugorva a lóról a szerszámot ellenőrizték, mintha lenne azon igazítani való, pedig dehogyis volt, csak csinálni kellett valamit. Látván megállásukat az örök már nem foglakoztak velük, így alaposan szemügyre vehettek egy másik, hozzájuk hasonlóan fiatalokból álló csoportot, akik szemmel láthatóan már portyából érkeztek vissza. Szemük csillogott, nyergük mögé páncélok, sisakok voltak szíjazva, amiket most levéve egy halomba hordtak, hogy bemutassák a kánnak – vezetőjük éppen

jelentést tett a nagy jurtában. Pakolás közben már vidámak voltak, néha felemeltek egy-egy fegyvert és megjegyzést fűztek hozzá – a idősebb harcosok közelebb jöttek és meg-meg fogtak egy-egy páncéldarabot, megnéztek egy-egy fegyvert és évődő megjegyzéseket tettek rájuk -a fiatalok nagy öröme, hiszen ez hadizsákmány volt amit ez ellenségtől vettek el. Az egyik tekintélyes harcos felemelt egy bőrpikkelyes páncélt, amit két nyílvevő is átütött, nap felé tartotta és komoly arccal vizsgálta a lyukakat, majd ledobta a földre és még kérdezett valamit az ifjaktól, mire azok komolyan válaszoltak de a választ harsány nevetés követte, hiszen biztos kezű harcos egy vesszővel is átüti a bőrpáncélt, miért kell hát kettő ? De együtt nevettek tovább, mert két vessző jobb mint egy, akit pedig kettő is eltalál annak kiáltani sem marad ideje hiszen ha a tüdő megsérül, akkor már senki sem kiált többet. Erős két lövés lehetett ha átütötte a páncélt, tehát közelről érkeztek, és mivel majdnem egy időben érkeztek tehát két harcos lőtt ugyanarra az emberre -ezt méltatta imént a tapasztalt vitéz. Valószínűleg két felderítő közel lopózott a táborhoz és mivel azon az oldalon csak egy őrszem volt, egyszerre lőttek rá - mindezt ki lehet olvasni egyetlen sérült páncélből egyetlen pillant alatt.

Sokáig vártek, míg megjelent az Öreg a másik portyavezetővel együtt, de előttük a kán lépett ki a jurtából a sámánnal az oldalán. Ajtony látott már tapasztalt harcosokat, akik azonnal tisztelet ébresztettek benne hideg tekintetükkel, azzal a magabiztonsággal ami árad a képzett harcosokból, látott már vén öregeket, akik szintén tisztelet ébresztettek benne a szemükből áradó korral érlelt bölcsességgel, de a kán és a sámán kettőse valósággal letaglózta. Ösztönösen ugrott le a lováról és hajtott fejet szinte azonnal – ahogyan szeme sarkából körbenézett, mindenki így cselekedett, csak a kán mögötti két elit testőr nézett körbe, van -e valaki aki nem látja még, hogy élet és halál ura közeleg – de mindenki a földet nézte, még a lovak is megálltak és élénken figyeltek, mert kitűnő ösztöneikkel azonnal megéreztek a már-már szinte tapintható feszültséget. Kötöny, a kán körbenézett, erős hangon kurjantott egyet, ezzel üdvözölve a harcosait, akkor mindenki felemelte a tekintetét és ránézhetett – aki látta egyszer többé nem is felejtette el soha. Nem volt se túl magas, se túl díszes ruhájú, ám fejedelmi tartása, ellenmondást nem tűrő tekintete világosá tette, hogy ő vezeti a törzset, szava törvény, gondolata parancs. Odasétált a zsákmányhoz, szakértő szemmel méregette és hallgatta a portyát vezető szabatos magyarázatát aki szintén a két nyíllal átlőtt páncélt emelte fel és nyújtotta át neki – széles mozdulattal a legényei felé intve, jelezve hogy bizony ők hajtották végre a kiszabott feladatot mégpedig teljes sikerrel. Még gyorsan a kán felé fordult, feltartott kézzel mutatva, hogy van még valami, amit a kánnak személyesen kell látnia, majd lovához sietett, és egy kisebb bőrszákkal tért vissza – legényei már tudták mi következik és önkéntelenül is félkört

formáltak, úgy helyezkedve, hogy lássák a pillanatot amikor a kán egy nyargalótól kap ajándékot.

A harcos földre tette a zsákot, óvatosan kibontotta, picit matatott benne, majd egy levágott fejet emelt fel magasra, egészen a Kötöny szeme magasságába, hogy az jól lássa – ekkor térdet hajtott ezzel mutatva, hogy az idegen harcos nem ismerte el a kán fennhatóságát, ezért a merészségéért az életével fizetett. A fej nem is közrendű harcoshoz tartozott, ezt a hajfonatból látni lehetett, szeme megfonnyadt, szakálla halál után tovább serkent, lassan forgott körbe, mintha tétovázna, hogyan is köszöntse az élet és halál urát, majd csendesen a kán lába elé ereszkedett mostmár megadva a neki kijáró tiszteletet. Kötöny arcán mosoly suhant át, tényleg csak egy pillanatra, majd jobbját a nyargaló vállára tette, így köszöntve őt – ennél magasabb kitüntetés ebben a korban nem is létezett.

A táltos leguggolt és alaposan megnézte a fejet, hogy pontosan megállapítsa melyik törzshöz is tartozott egykoron és mivel besenyőnek vélte, azok közül is valamelyik északról jött törzsbelinek, pár kérdést intézett a nyarglóhoz, saját ruháján mutatva a különbségeket amiket ilyenkor látni kell, majd az igenlő válasza a kánhoz fordult hogy eldöntsék mi is a következő lépés.

Mostmár világos volt, ellenséges törzs mozgolódik tőlük keletre, de nem tudni milyen létszámban és mi a céljuk: áthelyezni a szállásukat nyugatabbra azaz hozzájuk közelebb, vagy már megállapodtak és úgy küldtek ki felderítőket. A besenyők sem egy törzsből álltak, sok gyengébbet leigáztak és magukba olvasztottak vezetőiket hűségükre kényszerítva - ezért bár a besenyők nagy területen éltek, de korántsem voltak egységesek. A pusztán az országok helyett törzsek voltak, akiknek a kánja kötött szövetséget vagy üzent hadat másik törzsnek. Ha a törzsszövetség tartósnak bizonyult, akkor alakult ki a mai fogalmaink szerinti nép, ahogy a mai történészek hívják őket mint a besenyők, kunok, türkök, kipacsok. De minden törzsszövetségnek lehetnek gyenge pontjai és ha idegen hódító közeleg a határhoz, sokan felszabadítót látnak bennük és csatlakoznak a hódítókhöz előző szövetségeseik ellenben - ez pedig véres háborúhoz vezet, mert az árulónak nincs megbocsájtás és nincs irgalom. A köpenyét mindenki csak egyszer fordíthatja meg, senki épelméjű ember nem hihet még egyszer egy árulónak.

Kötönynek volt egy terve, egy nem is annyira titkos, de annál hosszabb távú terve. Keleten tovább akarta tolni területének határait, egészen a mai Dnyeszter partjáig. Nyugatról a Prut határolta a velük szövetséges keleti kunok által uralt területet, ők pedig szövetségeseik voltak,

sőt tulajdonképpen akár egy törzsnek is lehetett tekinteni őket 1049 óta, mióta ötven keleti kun legény ötven fehér kun leányt vett el – ilyen mértékű szövetségről sem ezelőtt sem ezután nem tudunk. E házasságok révén számtalan unokatestvér sógor koma rokonság szövődött – hogy is támadhattak volna egymásra, nem gyilkolhatják egymást a rokonok bárhogyan is próbáltak már nem egyszer éket verni közéjük a kígyónyelvű bizánci császár követei és ez a törzsszövetség már nem bomlik fel soha – egyébként ez is Kötöny ötlete volt, aki szintén egy keleti kun lányt vette magához első feleségnek.

Szóval keletre, keletre tekintettek és itt bizonyíték, a besenyő feje, hogy arra a területre már más is szemet vetett. Hogyan tovább, ez a kérdés, követet vagy hadsereget küldjenek? A követek szövetséget ajánlanak a besenyő nagykirály fennhatósága alól szabadulni igyekvő törzseknek, de csak egyszer. Ha nem fogadják el, háború jön ami nem végződhet másképpen csak az egyik fél pusztulásával. Legutóbb egy kisebb besenyő törzs kánja gúnyosan utasította el a fehér kunok ajánlatát de a villámgyorsan jött háborúban egyedül maradt, mert a besenyő főerők délen vívták élet-halál harcukat a türk lovasokkal. Kötöny bebizonyította, hogy neki is van humorérzéke nemcsak a kifacsart tagú herélteken nevető bizánciaknak így hát vaskampókkal levonatta a besenyő bőrét, szalmával kitömette és egy lándzsán a jurtája mellé állította - lám nem voltál szövetségesem az életben de most mellettem állsz a halálban. Kötöny emberei nem voltak könnyen nevető emberek, de szemük mindig mosolyra húzódott, ha a káni jurta felé pillantottak - és soha nem felejtették el hogyan nyúzatta meg élve a kán a neki ellenszegülőt.

Mindez csak hirtelen átvillant Ajtony fejében, miközben a kán búcsút intett mindkét csoportnak. A táltos még egyszer odalépett az Öreghez, karja széles ívével kísérve mondanivalóját ahogyan még egyszer elismételte melyik folyót meddig kell felderíteni, eztán ő is a kán után sietett.

A két csoport közelebb került egymáshoz ahogy a tapasztalt veteránok lazán az Öreg és a másik portyavezető köré gyűltek, akik kedélyes beszélgetésbe kezdtek a velük egyívásúakkal, felidéztek a régi közös harcokat, latolgatták a jövőt miközben a zsákmányolt íjakat is meg-meg feszítették csak úgy próbaképpen, markolatukon a csontberakást szemlélve és a faragásokat nézegetve.

Az egyik veterán eltűnt s sátrában és egy különös, nagy méretű egyenes karddal ért vissza, ismét elmeséve a történetét hogyan is vette el egy bizánci harcostól, aki azt hitte gyalogosan szembeszállhat egy pusztai lovassal bízva abban, hogy a szablya nem való vívásra – nagyobb

nem is tévedhetett volna, mert a mozgékony lovas ugyan csak arra használta szablyáját, hogy az első csapást kivédje, de utána a gyalogos mellé faroltatta a lovát és a lóval szó szerint fellökte a gyalogost. Ezután hátrafelé táncoltatta a lovat ami megtiporta a fekvő embert aki ezután már csak a gyors halálban reménykedhetett a lóról leszállt görbelábúnak csúfolt alacsony harcos kezéből, ami nem is késlekedett soká. Más lett volna helyzet, ha hosszú lándzsa van nála vagy többen csatasorba tudnak rendeződni pajzsfalat képezve de egyedül szemernyi esélye sem maradt – az ilyen elszakadt harcost azonnal meg kell támadni, majd a maradék ellen fordulni ismét, ez volt a nyargalók stratégiája, ami nemzedékeken keresztül csiszolódott, formálódott tökéletesre.

Az előző portya vezetője kaján képpel tántogó tánclépéseket imitált, mutatva hogyan is fognak mulatni a visszatérő csapattal a zsákmányolt borból, egy másik harcos komoly arccal pányvát ajánlgatott az Öregnek, hogy ne csak zsákmány, hanem élő foglyot is hozzanak, de az Öreg megunt mind a tréfát, mind a jótanácsokat és kezét felemelve egyszerre intett búcsút és jelzett legényeinek hogy itt az indulás ideje.

Lépésben indította meg a lovát, párat még a ló mellett lépett majd felhúzta magát a hátára a nyeregkapába kapaszkodva – mozdulatát hangos üdvrivalgás kísérte, hiszen csak leggyakorlottabb lovasok tudtak ily könnyedén lóra pattanni, az Öreg pedig ezzel is mutatta, hogy még ereje teljében van, abban a korban amikor az ember már elég tapasztalattal rendelkezik egy portya vezetéséhez.

Laza ügetésben haladtak egész nap, nem siettek mégis tempósan haladtak – minél előbb a Dnyeszter partjára akartak érni, ami azért jó pár napi út lóháton is. Mindíg csak szembe a kelő nappal, ami délutánra már hátulról tűzött, ezért délelőttönként lassaban, míg délután tempósabban haladtak, hiszen a nappal hátuk mögött jobban, messzebre láttak. Egy-egy alkalmas dombon megálltak, és hosszan kémlelték a tájat, látnak -e valami szokatlant. Néha nem is egy domb szakítja meg a pusztát egyhangúságát, hanem pár dombból álló kisebb csoport.

Már dél körül járt az idő, amikor egy ilyen pár dombból álló csoportra felhágva furcsa, lassan mozgó valami vontta magára a figyelmüket – és ez a valami egyenesen feléjük haladt.

Az Öreg várakozásra intette a legényeket a domb aljában, míg maga az egyikkel fentről kémlelte a furcsa dolgot, ami nem lovas volt, mégis egyenletesen haladt. Több mint egy óra is eltelt, mire a legény sűgött valamit és az Öreg komoran bólintott. Úgy látszott, hogy szekér

közelít – ritka jármű ebben a korban, és vajon mit keres kísérő lovasok nélkül a pusztában? Még félórát vártak, kémlelték nincs -e mögötte kísérő had, nem -e valami csalinak küldték csak előre. Hiába, ilyen az élet - mivel csapdát készültek állítani, így hát minden bokor mögött csapdát gyanítottak.

Még jó fertályóra is eltelt, mire a szekér a közelükbe ért – ennél szánnivalóbb látvány még a sok háborút megjárt harcosok elé is ritkán tárul... Vénséges öregember kézzel vezetett egy pókos gebét, ami lehajtott fejell húzta a rozzant szekeret, amin pár össze-vissza holmi volt feldobva, két rissz-rossz láda, jurtából kimaradt nemezdarabok, pár tűzfának összegyűjtött ágdarab – semmi érték, semmi használható holmi – és sehol semmi fegyver. A szekér elején fiatal lány ült maszatos arccal szegényes ruhában, tekintete kifejezéstelenül kémlelte a tájat. Az ifjak az Öreget nézték, most mit tegyenek ezzel a két szerencsétlennel – nyilván háború elől menekülő kifosztott nincstelenek, rokonaik legyilkolva, szállásuk felperzselve, ők pedig csak a rablók sietségének köszönhetően maradhattak életben. Most Nyugat felé igyekeznek életüket a Kán jóindulatába ajánlva - más lehetőségük nem igen lévén.

Két lovast a két szomszédos dombra parancsolt kémlelni a látóhatárt - hátha mégis csapda - a másik két sihederrel pedig lerúgatott a szekér elé Beske. Tekintete kemény volt mert hajdan az ő anyja is így menekült a besenyők elől, így hát tudta milyen érzések kavaroghatnak most a közeledők fejében.

Megállt az vénember előtt, aki kereit módra viselte a haját, és bár hátát a vénség meggörbítette, mégis kihúzta magát hogy a hirtelen feltűnt harcosokkal szembe nézzen. A lány összerezsent a lovasok láttán, de több érzelmet nem mutatott. Szótlanul nézte, hogy az Öreg körbejárja lovon a szekeret, fokosával megemeli a jurtából megmaradt két nemezdarabot, hogy rejtőzik -e ott még valaki, vagy fegyver lapul -e valahol, de semmi.

A két siheder csendben ült a ló hátán, nemigen találták a helyüket, csak kémlelték a tájat, mint komoly harcosok akik ellenséget kutatnak ám kezük zavarodottan simított végig az íjon, hogy egyetlen gyanús jelre lőjenek, de itt nem volt mire fegyvert emelni. Végül az egyik ló megunt a várakozást, és lehajotta fejét, fücsomót vett a szájába, és rágni kezdte. A ló okos állat, ha nem érez veszélyt valószínűleg nincs is, ez a két ember pedig semmi veszélyt nem jelenthetett.

- Jönnek még mások is? kérdezte az Öreg kereit nyelven a véntől.
- Nem. Csak ketten maradtunk élve a szállásról. Én gúnyból, a lány pedig szerencséből. Ráomlott a jurta, ezért nem találták meg.
- Besenyők voltak ?

- Éjszaka jöttek, talán harminc lovas. Megöltek mindenkit, aki fegyvert emelt és elvittek mindent, amit nem gyűjtöttek fel. Nem tudom kik voltak, de a besenyők tudomása nélkül nem jöhettek.
- Úgy -e. Hát majd mi még megkérdezzük ezt tőlük...
- Hány napja indultatok el?

A vénember maga elé nézett, úgy gondolkozott, aztán halkán felelt:

- Hét napja

Ez megfelelt az Öreg számításainak, mert úgy gondolta mostmár két nap vágta vagy négy nap ügetés távolságban lehet a Dnyeszter. Így vánszorogva lehet akár hét nap is.

Sötéten nézett maga elé mintha bizonytalan lenne valamiben, de ez csak a látszat volt. Nem az zavarta, hogy valakik kifosztottak egy kereit szállást – ilyet csinál maga is fiatalabb korában – hanem hogy már úgy tekintett a Dnyeszteren inneni területre, mintha máris a Kán fennhatósága alá tartozna, mindennel és mindenkivel együtt.

Megrugdosott egy fűcsomót majd szeme rávillant a két suhancra:

- Ti ketten visszanézitek a szekérnyomot. Bármit láttok, azonnal fordultok. Alkonyatra itt legyetek.

Azok szó nélkül rádőltek lovaik nyakára, vágatába közrefogták a szekér nehézkes nyomát. Pár perc múlva már csak kis pontnak tűntek a végtelen pusztában.

Visszafordult a kereithez, komótosan elővette a kését, és farigcsálni kezdett a szekér rúdján miközbe ennyit mondott:

- Menjetez tovább Kelet felé. Öt napra már a Kán fennhatósága alá érhetek. Ha valakivel találkozol, mutasd ez a faragást, mondjad hogy Beke fia Beske róttá, hogy békében vonuljatok tovább. A szállásterületen majd befogad valamelyik cserény, neki még élni kell – intett fejével a szekéren ülő lány felé.

Nem válaszolt a vénember, csak szótlanul megindította a pókos lovat és lassan távolodni kezdtek a lenyugvó nap irányába – valóban, a lánynak még élnie kell. Beske ugyanazt a jelet róttá a szekér rúdjára, amivel marháit szokták billogozni, ezt a jelet minden kun ismeri ezen a pusztán.

Éjszakára itt maradunk - szólt Beske Ajtonyékhoz tőle szokatlan bőbeszédűséggel. Jól ismerte ezt a helyet, sok portyán megpihent már itt, ugyanis a dombok eltakarják a főzéshez gyújtott tüzet és egy forrásnál a lovakat is megitathatják. Ám pont emiatt veszélyes is, hiszen mások ezt mások is tudhatják... akik útban kelet felé itt akarnak megpihenni. Majd kiderül.

Ajtony leszerszámozta a lovát, megitatta, tüzifát gyűjtött, majd felment a dombra tovább figyelni. Hasmánt feküdvé egy fűszálat rágsált, úgy gondolta végig mit is látott – és talán azt is hogy ő mit tett volna ha ő vezeti a portyát... Hallott nyaraglókról, akik lenyilazták volna mindkettőt, nehogy elárulják kivel találkoztak, és ez mindig okos gondolat, mert a halottak már nem beszélnek.

Másrészt mit mondhatnak el róluk? Hogy öt lovas? Ezt még egy félkegyelmű is kiolvashatja a nyomokból. Ráadásul emberi számítás szerint mögöttük nem lehet ellenség, akinek ezt elárulhatják. Ha mégis, akkor Ajtonyék halottak. Eh, ezen fölösleges gondolkozni. Talán az Öreg a saját anyjára gondolt, akit talán ugyanígy kímélt meg egy ismeretlen nyargaló sok évvel ezelőtt? Sose merné megkérdezni...

Végre elérték a Dnyeszter partját – vagyis a mocsarat, ami körülvette a folyót. Ajtony mind úgy képzelte, hogy elérik a partot és kész – ám ez nem egy pont, hanem egy minden évben változó, mocsarakkal és holtágakkal tarkított erdőség. Itt dél felé fordultak, és még aznap megtalálták a vénember által említett szállást, de nem mentek közel hozzá. Ajtony ezt nem értette, azt hitte átkutatják, de nem így történt. Inkább némi pihenés után észak felé lovagoltak, de nem egyenesen, hanem hatalmas köröket írva le, ahogy mindig visszatértek saját nyomaikra, néha egész éjszakán át arra várva követi -e valaki őket. Ez egy nagyon ősi taktika, amikor valaki visszatör a saját csapására és az Öregen látszott hogy kisujjában van ez a fortély, ösztöneiben érezve a rendszertelen ritmust hogyan kell eltávolodni a folyótól majd visszatérni ugyanarra az ösvényre, amit tegnap vágta... Ráadásul, bár nem találtak semmi gyanúsat, még is ezen a taktikán is változtattak néha: ilyenkor két suhanc lovának patájára rogyot tekertek, emiatt csak három ló hagyott nyomot, így haladtak fél napot egyenesen előre. Ekkor a két suhanc két oldalt behúzódtott az erdőbe míg a másik három továbbhaladt, de csak pár tíz méterre. Ezután megfordultak, mintegy szabályos zsákot képezve, ha most valaki utoléri őket kész a halálos csapda amiben öt szempár figyel az erdőt felajzott íjakkal.

Az igazat megvallva Ajtony a harmadik napon már nagyon unta ezt az állandó bujkálást. Arra hamar rájött, hogy egy régi ösvényt követnek, de ezen szemlátomást régen nem járt senki. Ők mégis úgy feküdtek mellette, mintha ezen közlekednének az arannyal megrakott szekerek. Vagy szép lányok fehér lovon. Keserűen elhúzta a száját (de csak ha biztosan nem látta senki) és magában csak úgy emlegette ezt az egész portyát, hogy szúnyogtetés. Hisz mi más volna? Egész nap csalánban fekszenek, kémlelik saját nyomaikat, mintha nem tudnák ki jött rajta. Eztán tovább mennek és megint megetetnek párszáz szúnyogot és így tovább... Ez az Öreg meg most is hanyatt fekszik és fűszálat rágszál – látszólag nagyon elégedetten a portyával... Talán ez nem is igazi portya, csak eljöttek egy senkitől nem járt terepre begyakorolni, mit is kell majd csinálni egyszer, ha netán mégis ellenség közelébe kerülnének... Bosszúsán elnyomott egy szúnyogot a nyakán, amikor ágreccsenés törte meg a csendet. Azonnal kézbe kapta íját, visszaigazította a lecsúszott nyílvesszőt, és amikor az Öregre nézett látta, hogy az is térdelő helyzetben figyel kezében felajzott nyíllal. Lódobogás egyre erősödő zaja hallatszott, de nem arról, amerre figyeltek, hanem a háta mögül... Villámgyorsan megfordult, és magában szégyenkezve áldotta az Öreg esztét, hogy a régi ösvény két oldalán lapulnak, így a közelgő lovasnak pont közöttük kell elhaladnia... Megint az Öregre nézet, aki már szintén megfordult, és szapora pislogással jelezte, merről jön a hang.

Káni hírvivő jelent meg a bokrok közül jobbjában a jellegzetes hírvivő lándzsával. Fáradtan léptette lovát, látszott hosszú út van mögötte, előtte pedig fontos feladat. Kicsit rá is dőlt bal könyökével a nyeregkápára, hogy hátán nyújtóztasson egyet aztán ismét kiegyenesedett úgy haladt el Ajtonyék mellett. Ruházata jómódú harcosról árulkodott, derekán már messziről felismerhető besenyő veretes aranylemezes tarsollyal, sisakja acél de lófarokkkal díszített, minden lószerszáma ragyogó állapotban, érdekes mintákkal díszítve. Alig tucat lépést tehetett meg gyönyörű kesely lován, amikor az Öreg fűgén felpattant és ráfűttenetett. Erre megfordult a lovas és szemét összehúzza egy pillanatig méricskélte őket, majd lándzsájával hessegető, ingerült mozdulatot tett – minden mozdulata parancsoláshoz szokott emberé gondolta Ajtony – ám az Öreg nyila máris átverte szíve tájékán díszes mellvértjét. Ajtony nyila egy pillanattal később érkezett a mellkas jobb oldalára - átütve az immár haszontalan bőrpáncélt – ilyen közletről sokszor még a nyugati lemezvérték sem állítják meg a teljes sebességgel repülő nyílvesszőt.

Érdekes módon a ló nem ágaskodott, csak zavartan toporogni kezdett ahogy meglazult a gyepelő és egykori gazdája lassan a nyakára dőlt... majd egyre jobban dőlt előre, amíg bal oldalt csúszni kezdett a föld felé, de a jobb oldali puha szárú csizma még szilárdan kapaszkodott a kengyelbe.

Ijesztő volt a némaság, amivel ez egész lezajlott – tudón lött ember nem tud felordítani, csak összeesik, mint egy lukas tömlő.

Ekkor az Öreg megfogta a zablát, Ajtony pedig kiemelte a jobb lábat a kengyelből amire a test tompa puffanással a földre esett. Társaik láthatóan némileg zavartan közeledtek, kezükben tétován tartva az íjat – kíváncsian méregetve először a lovat majd a hírvivőt is.

Ám az öreg nem hagyott időt bámészkodásra, kezének türelmetlen mozdulatával parancsolta a három mamlaszt abba az irányba, amerről a hírvivő érkezett. Letérdelt és határozott mozdulattal kitepte a nyílvevesszőket, ledobta a holttest mellé, és alaposan átkutatta a ruházatot, valamiféle üzenet keresve. A tarsolyt levágta de ki sem nyitotta, inkább a bőrpácél alatt kutatott, de nem talált semmit. Pillanatra bosszúsan összehúzta ajkat majd a siak belsejét is kiforgatta. Valamiféle összehajtott pergamen maradt a kezében, ami éppúgy lehetett barbár amulett mint a keresett titkos üzenet. Az öreg inkább az elsőre tippelt volna, de majd a sámán megvizsgálja – ha esetleg élve visszajutnak hozzá. Lehet hogy az üzenet csak szóban hangzott el és úgy kellett volna átadni, nos ezen teljesen fölösleges károgni, amit találtak az értékes vagy sem.

Mivel a bőrvért különösen szép kidolgozású volt ezért gyakorlott mozdulattal lecsatolták, majd némi erőlködés árán a csizmákat is lecibálták – de azokban semmi további irományt nem találtak.

Hátravolt még a holttest elrejtése, amit két siheder a folyóba cibált, majd vízalatti fatörzshöz kötötték. Eközben a harmadikat is előreküldte figyelni, hogy feltűnés nélkül ketten maradhassanak.

- Figyelj fiam, fogd ezeket és rejtse el a ruhádban. Visszafelé Te lovagolsz elől, mi két oldalról és hátulról fogunk kíséreni – hadd higgyék hogy Te előreküldött felderítő vagy és én a hírvivő... Ha bármi gyanúsat látsz, nagy ívben fordulj délre, és mi majd közéték kerülünk. Megállni csak akkor lehet, ha meghaltál, vagy már a kán előtt állsz. Itasd meg a lovad és induljál is.

Ettől kezdve örült vágatásba kezdtek, ha minden jól megy reggelre a kurgánoknál lehetnek – gondolta Ajtony - onnan már akár biztonságos is lehet az út hazáig.

Dél környékén lehetett, amikor Ajtony a Kán sátra előtt megállította a lovát, pillanatig tétován a nyakára dőlt és lassan leereszkedett a nyeregből. Látszólag a kötőféket fogta, valójában kapaszkodott benne, hogy állni tudjon. A Kán és a sámán kisietett a sátorból, de nem kérdeztek, csak várták hogy Ajtony szólaljon meg először.

Ajtony első gondolata az volt, hogy hol a fenében van az Öreg, hiszen a visszatérők mindig együtt jöttek, ezzel is mutatva büszkén hogy ím teljes létszámban visszatértek – de most a többieknek egyenlőre se híre se hamva.

Tétova mozdulatot tett kezével hátrafelé intve, majd így szólt:

- Mindjárt itt lesznek... Engem kísértek visszafelé, fél nappal lemaradva hogy biztosan visszaérjünk – én és az üzenet.

Elővette a zsákmányolt tarsolyt és a sisakban talált írást, tenyerén odanyújtotta nekik. A sámán a írással elfordult, hogy jobban lássa mi lehet az, a Kán a tarsoly lemezét tanulmányozta nagy gondal. Ajtonynak eszébe jutott a díszes bőrpáncél is, leszíjazta a nyereg mögül, és a Kánnak nyújtotta. Az a Nap felé emelte és elégedett mosollyal nyugtázta a két lyukat, amiket a nyílvesszők egymás mellett ütöttek.

- Pontosan hol találkoztatok a hírvivővel? – kérdezte a sámán.
- Innen egyenesen mentünk a folyóhoz, majd ott északra fordultunk. Egy nap lovaglásnyi távolságon sétált be a csapdánkba.
- Remek fiam, remek. Szinte tökéletesen csináltátok – majd az Öreget is meghallgatom, ha végre megérkezik. Ha kipihented magad, vállalnád -e hogy négy jó lovast visszavezetsz arra a helyre? További hírvivőkre is számítok, akik jó lenne, ha nem érnének célba...